

Kakošne so bile letine v letih, ki so se pisala 66.

Od leta 1066 se pripoveduje, da je imelo prav mehko zimo, — leta 1166. je bila lakota s hudimi kugami; leto 1266. je bilo silno rodovitno in posebno vina so pridelali mnogo in dobrega. Leta 1366. je privrelo mnogo kobilic iz jutrovih dežel, ki so požrle vse, kar je zelenega bilo in so napravile hudo dragino. 1466. leto je bilo mokro in kasno, zato vina malo in še to kislo. 1566. leto je sploh bilo mrzlo in mokro, vendar je bila letina še dosti dobra, tudi vina je bilo precej, a kislovec je bil. Leta 1666. je trti škodoval mraz (slana) 16. in 17. maja, vendar si je po poznejši stanovitni gorkoti dobro opomogla in sicer tako, da so pridelali obilo dobrega vina. Leta 1766. je zima bila zeló mrzla; sušca meseca pa je postalo gorko in tako je bilo, z večkratnim dežjem vmes, do malega srpana; zato pa je bila tudi letina dobra. Od vélicege srpana do grudna je bila huda suša, tako, da ni bilo vode; trgatev pa se je obnesla dobro, da je bilo vina obilo in posebno dobrega.

Zgodovinske stvari.

Spominek Jurija Sigfrida Valvazorja.

Iz Ježice poleg Ljubljane.

V cerkvi na Ježici je v sredi tlaka vložena 3 čevlje visoka in 2 čevlja široka kamnitna ploša z naslednjim napisom:

GEORGII
SIGEFRIDI A VALVASOR
CORPUS
HIC TUMULUS;
ANIMAM,
UTI SPES EST, COELUM CAPIT,
VIXIT
AN. LVIII. M. X. D. XXIII.
OBIIT
XVI. KAL. APR. AN. MDCCLIX.
AMICIS
DESIDERIUM SUI RELIQUIT
SIBI
RELICTI DOLORIS
AMANTISSIMA UXOR
HOC
MONUMENTUM
p . . . e.

Pri popravljanji cerkvenega tlaka smo ta zanimivi gomilni kamen preč vzeli in v cerkveno shrambo postavili, da se napis po hoji ljudi ne ogloje. Kako je ta gomilni kamen v tukajšnjo cerkev prišel, se iz mrtvaških bukev županijske cerkve na Ježici ne dá pozvedeti. Pravijo, da je bil Juri Sigfrid a Valvasor pokopan na pokopališču nekdanje stare cerkve na Ježici, ko je bila naša podružnična cerkev županije sv. Petra v Ljubljani. Leta 1787. so pa na Ježici napravili podžupnijo (lokalijo) in kakor mrtvaške bukve govore, so leta 1784. do 27. listopada leta 1787. še na tukajšnjem pokopališču pokopavali, po tem je pa pokopališče za vso tadanjo podružnijo bilo napravljeno pri podružnični cerkvi sv. Jurja v Stožicah, kakor je še zdaj. Na Ježici so pa novo cerkev zidali leta 1800. in zgorej omenjeni gomilni kamen v sredi cerkvenega tlaka iz opek vložili, ker se jim je zdel zanimiv. Več se tukaj ne dá izvedeti o tem.*)

*) Rodovina slavnega našega zgodovinarja Jan. Bajkarda Valvazorja se je v 16. stoletji iz Laškega na Kranjsko po dveh

To damo na znanje posebno zgodovinskemu društvu v Ljubljani. Kaj bolj natančnega bi utegnile povedati mrtvaške bukve matere župnije sv. Petra v Ljubljani. Burja.

Slovstvene stvari.

Dobrovoljna opazka o štajarskem deželnem zakoniku.

Znana reč je, da kadarkoli se kdo zagovornikov slovenskih pravic kje potegne za slovenski uradni jezik, nemškutarji med drugimi vgovori prikazujejo radi na te ali one slovenske, zlasti pa na neke štajarske občine v Pomurji in Podravji, ktere so, pravijo, zavrnilši slovensko prestavo prosile za nemške zakonike. Dovolj pa je bilo že razloženo na vse strani, odkod izhaja in kako malo pomembo ima v sebi ta čudni prikazek. Vendar pa bodi mi dopuščeno, povedati zastran tega to-le:

Prišel mi je namreč unidan med roke letošnjega deželnega zakonika in ukaznika za vojvodstvo štajarsko V. izdatek, ki razglasuje deželno postavo od 12. marca 1866. leta zastran nekega pristavka k stavbenemu redu za Štajarsko, poslovenjeno po taki slovnici in v takem jeziku, da — če bi se vsi razglasi prestavljali tako, prošnja za nemške zakone pač ne bi bila tako čudna! Za dokaz tega naj prepisem dva tri odstavke, ne premenivši črke.

Na pr. §. 1. „Pri tistih samotnih poslopih, ki služijo za obrtnijske delavnice, ali rudarjenje in topilnico, dopušča se stavitelju (Bauherr!) izvoliti nastavo poslopji, sklad in stavbno gradivo pod svoji in zidarskega mojstra odgovornosti zarad zadostojne stanovitosti kakor tudi zavolj na drobno spolnovljivih varnosti, ki se ukazujejo tako-le: a) naj skrbi, da mora od višjih nadstropji po stopnjicah ognjovarnih v zidanem ohišji se stropom ali s zgornjo svetlobo iz ognjovarnega gradiva, ali s posutim in štukaturanim lesenim krovom zavarovanem, od vsih strani in brzo odtod ven priti.“

§. 4. „Če delavnica ne bi bila popolnoma samotna, naj spoznava gosposka, ki dopust stavbni gré, gledé na daljavo sosedove meje in najbližjih poslopji, stavbne kakošnosti taistih, obširnosti obrtnije in sploh krajnih razmer, ako, doklej in s katerimi pogoji bi bilo mogoče, varnost stavbne policije o zidanju delavnic umaňšati. — Parni kotli naj se dalječ preč postavljajo od prostorih, ki navadno vekšo število oseb dela“ itd.

Ni mi znano, kdo v Gradcu prestavlja deželnega poglavarstva razglase; če je takošen, da utegne kdaj biti iz njega zaslužen pisatelj, prosim ga, naj popraša, predno kaj odade v tiskarnico, kterege izmed slovečih Slovencev v Gradcu za svét: slavne štajarske rodoljube in zlasti gg. pravnike (odvetnike in notarje), ki poznajo imenitnost slovenskih postav, pa opominjam, naj bi na deželni zakonik nekoliko pazili, in če tako napako najdejo, na dotičnem mestu oglasili se. Pazimo na vse strani, ne quid res publica destrimenti capiat!

M.

Slovstvo.

* Sl. ravnateljstvo lavantinskega semenišča kot založništvo in vredništvo „Drobtinic“ vabi na naročbo

Valvazorjih preselila, ki sta si bila strica: eden Jeronim, drugi Janez pl. Valvasor. Sinu Jeronimovemu je bilo ime Jernej, ki je bil odbranec deželnih stanov in véliki davkarski pobiravec na Kranjskem, in oče Bajkardov, pa še 23 družih otrók, kteremu pa nobenemu ni bilo Juri Sigefrid imé. Morebiti je ta Valvazor naslednik iz družega kolena (Jan.); tudi pl. Radič v življenjepisu Valvazorjevem ne vé povedati, kdo da je bil Juri Sigf. Valv. Vred.

tega Slovincem že od nekdanj priljubljenega letnika takole: „Drobtinice“ za leto 1865 so se zelo zakas-nile, ker so neugodni dogodki njih vredovanje motili. Zaupljivo se pa vendar obračamo do njih prijateljev, ter prosimo, da po obilni naročbi in po priporočenji njim prav veliko bralcev naberejo. Posebno naj visoko-častiti gospodje duhovniki naznanijo svojim vernim, da si o pravem času naročijo Slovincem priljubljeno knjigo. Priporočajo se te-le „Drobtinice“ po misijonskih pridi-gah Slomšekovih, po obširnem popisu slavne božje poti v Rušah s podobo M. B. Ruške. Sploh imajo v vseh predalih mnogo podučivnega in lepega, tako, da se utegnejo Slovincem prikupiti in se po vsej pravici me-riti s prejšnjimi letniki. Sprejmite jih toraj blagovoljno, in poskrbite jim mnogo bralcev! — Trdo vezane ve-ljajo 1 for., mehko vezane veljajo 90 kr.

* Kteri bo? Izvirna vesela igra v 2 činih. Spisal Bogoslav Rogački. V Celji natisnil in založil E. Jeretin 1866. — „Kteri bo?“ je glediščina igra, ki je čitateljem našim od tistega časa dobro znana, ko se je igrala v Celji z veliko pohvalo. Gospod B. Rogački je začel ž njo izdajanje „dramatičnih prvencev.“ Dobro tako, ker je očitno, da izdajatelj ima glavo in peró za to. — „Kteri bo?“ je burka polna zdrave šale, ki bode gotovo dopadla povsod, kjer koli se bode igrala. Pet snubačev se poteguje za eno nevesto, dokler ne izvoli, se vé, da enega: to je jedro igrice, ktera se gotovo bode prikupila vsaki čitalnici. Drobna stvarca pa je tudi krat-kočasno berilo.

* „Slavische Blätter“, herausgegeben und re-digirt von Abel Lukšič. 9. zvezek nadaljuje mični izvirnirni roman „Vera“ Hermine Glinske, končuje poljsko ekspedicijo na izhodnjem morji pod Lapinskim popisuje dogodbo z volki v Ukrajni in donáša mnogo prevodov českih pesem, ter dodaja drobtinice mnogo-vrstne.

* Lire Sionske, ki jo izdaje g. France Gerbec v Pragi, izšel je list 7. za juli mesec. Obsega „Tan-tum ergo“, „Molitev“, „Sv. Alojzi.“ — Vidi se iz red-nega izhajanja, da „Lira Sionska“ ni bila prikazén le od danes do jutri, ampak da je resna volja izdateljeva, izvršiti namen, ki si ga je odločil z izdajanjem cerk-venih pesem; zato pa naj ga tudi iskreno podpira vsak, komur je „Lira“ na pomoč v poklicu njegovem.

Pozdrav in prisega.

Posvečeno visokočislani gospé Luízi Pesjak-ovi.

21. junija.

Najpred začuj pozdrav moj, domovina,
Zvestó ga pošlje sinovsko srcé!
Sprejmi ga ti, prekrasna in edina,
Ki v sebi hraniš drage vse željé!
Ti si svetinja dragega spomina,
In biser najkrasnejši vse zemljé:
Sprejmi tedaj ga, mila majka Slava,
Naj hrani Bog te — živila in zdrava!

Ko mi pomlád napočila življenja,
Obetala je žlahni cvet in sad;
Srcé nemirno bílo hrepenenja,
Navdajal ga nebeški čut in slad;
Al boj mogočni biti strast ne jenja,
Rodí še marveč mnogovrstnih nad,
Kar mi v obzorji jasnemu zasije
Naenkrat žarek rajske poezije.

Srcé, ogreto čudne zdaj toplote,
Začuti v sebi prej neznano moč;
Izdrاملjen rahle, blage te gorkote,
Zbudí se v hipu plamen prej spijoč,

Planiti s srca, skrivne išče pote,
Potok ognjeni, siloma deroč,
Zdaj najde jo — plamena moč in sila,
Vse združi skupaj se — nastane pesem mila!

Donela prvo je na tvojo slavo,
Predragi, meni ljubi, krasni dom!
Spoznam tedaj veselo to postavo,
Spozabil jaz se nikdar je ne bom!
Poklic je moj in poslo moje pravo,
Slavíti tebe, veličastni dom!
Spolniti čem ga — toraj naj razlega
Po vsem domovji moja se prisega!

Ne vabi slava me, ki vence spleta,
In pevce drage v grobu še častí;
Da moja pesem, bratom razodeta,
Njih srca vnema — delu je budí:
To čina slavnega je želja sveta,
Ki v prsih vedno zvesto mi gori!
Zdaj dôní pa, prisega krepka, logom,
Gorám in rekam vsem domačim — z Bogom!
Josip Cimperman.

Ozir po svetu.

Potopis iz Srbije.

Spisal dr. J. Podliščekov.

Letošnjo lepo zimo, ki je bila kakor mi „Novice“ pripovedujejo, tudi na Slovenskem topli spomladi po-dobna, sem potoval v južno srbsko mesto Aleksinac, in prehodil sem njegovo prekrasno okrožje.

Iz kragujevske doline jo namerim čez visoko pla-nino „črni Vrh“ proti Jagodinu. O črnem Vrhu sem že marsikaj slišal in bral; zato mi je bila službena pri-ložnost jako mila, da udarim po grozno slabi poti na-ravnost na-nj. Gosta hosta je na vseh stranéh, hiše pa nikoli nikjer nobene. Blizo v sredi planine pridem vendar do neke samotne oštarije. Stopivši v temno sobo, s „pomozí vam Bog!“ pozdravljam; „Bog ti po-mogil gospodine!“ mi odzdravljajo možki glasovi od vseh strani. Al nikogar nisem razločil, zlasti pri belem dnevu je bila taka tema v sobi polni duhanskega in ognjiščnega dima, da ji mala papirnata, pa že zaruje-vela okenca niso dajala več svetlobe. Ni tedaj čuda, da nisem videti mogel, kje da ona možka grla tičijo, ki so mi tako glasen odzdrav dala. „Ako, Bog dá, go-spodine?“ (lep srbsk običaj, namesti: „kam greš, go-spodine?“) me poprašá zdaj z debelim glasom neko možko grlo. „V Aleksinac po dolžnosti“ — mu odgo-vorim, akoravno ga videl nisem. Rad bi se bil umaknii iz temne sobe, a nisem vedel za vrata; tako nepri-ljudno mi je bilo v nji, da so mi mravljinici po nogah lezli. V ta mig se odpró vrata in moj kočijaž stopi v sobo; ž njim pa pride, kakor sem potlej doznal, tudl gazda oštarije v sobo, kateri naji na neko klop posadí in me priljudno poprašá: „Izvolite gospodine, kave, vina ili rakije?“ Čašo vina — mu okorajživši se — odgovorim. Z „izvolite, gospodine!“ mi ga prinese z največo priljudnostjo.

Sčasoma se iz solnca prisedšemu moje oči teme privadijo, da nekoliko vidim po sobi. Na leseni ležnici je ležalo mnogo možkih, ki so lenobo pasli, duhan pu-šili, kavo, rakijo ali vino srkali, in se med seboj z omolklim glasom razgovarjali, drugi so pa na malih stoličih po kotih in ob stenah sedeli. Kdo so ti neznani ljudjé bili, tega ne vem. Al ponoči v njihovem dru-štvu, v samotni oštarii med temno hosto biti bi si ni-kakor ne želel. Tudi moj kočijaž je bil mojih misli. Hitro popijeva čašo vina, z Bogom! pa hajd! naprej kviško po gladki cesti gori na planino, s prekrasno bu-kovo hosto pokrito.